

պատ այցելութեան նորաձեւ արարողութիւնքը և այլ նոյնպիսի եկամուտ պարտութիւնք՝ ևս առաւել կարող են տեղի տալ եկեղեցւոյ զաւակաց երկու պառակութեանը, ինչ ապաքէն եկեղեցական վարչութիւն պարտքն է զգուշակ այս թեթեւամտութիւնները, որոնցմէ բաց ի վնասէն օգուտ չկայ:

Ընդարեւ մենք աններսողամտութիւն կ'աւտենք ու բայց անտարբերութիւնն ու անհոգութիւնն եւս չենք կարող ցովել, այլ կը դատապարտենք: Հետեւապէս հսկողութեան կը հրաւիրենք մեր եկեղեցական վարչութիւնը և արթնութեան, որ իւրաքանչիւր վարչութեան պարտուց անթերի կատարման գլխաւոր պայմանն է:

ԿԱՐՃ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պարերէ ի վեր փորձուած ճշմարտութիւն մ'է որ բազմութեան կատարելիք գործը առանձին մէկը չէ կարող կատարել, շատերու միութեան ընթացքը գործ մը երբ մէկու մը վրայ կը մնայ, հարկաւ նոյն գործը ապօրինաւոր և պակաս կ'ըլլայ կամ վնասակար հետեւութիւն կ'ունենայ:

Եթէ ընտանեաց մէջ տանտէրը, տանտիկինը, զաւակները և սպասուորները իրենց պատկանածը չի կատարեն, և թողուն որ ամեն բան մէկուն վերայ մնայ և կամ մէկը միայն իւր վերայ կեդրոնացունէ, թող որ այն տան մատակարարութիւնը ըստ օրինի ըլլար և շատ մը թերութիւններ ու պարսկաւորութիւններ, տեղի կ'ունենան, այլ նաեւ օր աւուր մեծ և փոքրը վնասներ բազմապատկուելով տան կործանումն անհրաժեշտ կ'ըլլայ: Ինչպէս որ տուն մը՝ նոյնպէս ամեն ընկերական միութիւններ կամ պաշտօնական տուններ: Եթէ իրենց ամբողջ

ընթացքը պահել կ'ուզեն՝ կը պարտաւորին մասերը միմեանց ձեռնադրելու, իւրաքանչիւրն իր պարտքն աւարշտօնը կատարելով:

Չենք գիտեր ինչ աստիճանի անմարտութիւն է որդւայ մը ըրածը երբ իւր հօրը տունը իւր իւր սեփականութիւն չի նկատէ, և հոն գտնուողներուն մէկուն կամ նոյն իսկ հօրը դէմ դառնալով կամ անոնց վերայ մասնաւոր դժկամակութիւն մը ունենալով գործէ կը հրաժարի, պարտքը չկատարէր և իրաւունքն չի հրաժարի, առանց խորհելու որ տան կործանման վնասը բուն իրեն կը վերաբերի, քան զի հայրը կ'երթան և որդիք կը յաջորդեն անոնց: Իսկ չենք կարող ուրաշալ նաև որ շատ անգամ այս չէ գործութեան և անկէ հետեւելիք վնասին առիթ կուտան նոյն իսկ ընկերութեան գլխաւոր անդամք, վասն զի չեն ճանչնար և չեն յարգեր իրենց ձեռնաց տակ եղողներուն յատկութիւնն ու աշխատութիւնը: Ինչպէս ուրիշ անգամ ըսինք՝ այս անգամ գարձաւ առիթ ունիմք ըսելու որ յատկութեան մը կամ աշխատութեան մը յարգը ճանչնալ և զայն վարձատրելը, (գոնէ շնորհակալութեամբ), յառաջ մղելու և կատարելագործելու առիթ է. բայց անոր կարելի թերութիւնները և անխորձութեամբ յառաջ եկած սխալները և նարգանջք և անպատուութեամբ երեսը զարնելով գործոյն արժէք չի տալով վնասութիւն և լքումն կը պատճառէ, ուրկէ կը ծնանի անգործութիւն՝ հետեւաբար և գործերու իսպառ անկարգութիւն. եթէ անխորձ պաշտօնեայ մը ամենակատար գործ պահանջ չուի, կը նշանակէ թէ բնաւ կատարել գործ չպիտի գտնուի. քանզի եթէ մէկ անվարձ համբակը առանց վարձեցընելու մերժենք, ուրիշ մ'ալ

նոյնպէս անվարժ և անխորձ ախտի գտնենք, և միշտ փոփոխելով միշտ համբակներ պիտի ունենանք, և որ ժամանակ որ պաշտօնէի փոփոխութիւններ կ'ընենք առանց զանոնք ի կատարելութիւն մարդելու, միշտ անփորձ և անվարժ պաշտօնեայներ պիտի գտնենք:

Այսպիսի բնութենական և ընկերական միութեանց մէջ պաշտօնէի մը փոփոխութեան պատճառ՝ չէ թէ իւր անվարժութիւնն ըլլալու է, այլ իւր նենգութիւնն ու խարդախութիւնը. քոնի որ առանց այս պատճառները նկատելու լոկ անփորձութեանը համար կը մերժուին, կ'անարգուին և առանց վարձատրութեան ու շնորհակալութեան երեսէ կը ձգուին, բնաւ գործերու արդիւնաւորութիւն և գործակալներու կատարելութիւն չի պիտի գտնուի. եթէ բնական յատկութեան մը կատարելութեամբ մէկը գործի մը յարմարութիւն ունենայ, այսպէս բացառութիւն է, թէ և միշտ պակտաւոր կ'ըլլայնաւազ տարբերութեամբ:

Իլերմն, այսպիսի միութեան մը գլխաւոր անդամները խոհականութեան իրենց ստորագրեալներուն յատկութիւնները ճանչնալով ամեն մէկը իւր յատկութեան համեմատ գործերու վերայ կարգելու են և հոն շարունակել տալու են. որպէս զի փորձառութեամբ կատարելագործուին. ինչպէս որունք մը յաճախակի տեղէ տեղ փոխադրուելով արմատ չի բռնէր, այնպէս ալ մարդ մը գործէ ի գործ պաշտօնէ ի պաշտօն փոխուելով միշտ ամենաւն մէջն ալ թերի կը մնայ. այս պատճառաւ իրաւունք չեն ունենար գլխաւորը գանգատելու թէ ձեռքեր նուն տակ յարմար պաշտօնեայներ չունին, որպէս զի գործերը անշփոթ կա-

տարուին: Այս գործառնարց հիմա մամբ խօսելով այսպէս է. սակայն գլխաւորներէն զատ միւս անդամներն ալ այսպիսի պարտաւորութիւններէ ազատ չեն, այսինքն՝ եթէ գործը ընկերութեան մ'է, որուն վնասն ու շահը ամենուն կը վերաբերի, այն ատեն իւրաքանչիւր անդամ կը պարտաւորի իւր պաշտօնը ճշդիւ կատարել իւր իւր անձնական գործը, առանց ուրիշի հետ ունեցած խէթը կամ ատելութիւնը նկատելու: Կատարելալ անդամութիւն է ասանկ պարագայներու մէջ մասնաւոր կիրքեր յագեցունելու համար ընդհանուրին շահուն և պատուին վնասել, որով իւրն ալ մէկ տեղ կը վնասուի:

Իբրեւ մարդ նկատելով կ'ըսեմք. երբ մարդիկ կը միանան խոտմամբ յօգուտ հասարակաց աշխատիլ երբ գործերը կը ռաժնուին և կը յանձնուին անդամներուն, այնուհետեւ պէտք չէ մասնաւոր առիթները զիրենք թուլցունէ և կասեցունէ, այն ինչ մէկուն ետ քաշուիլ՝ միւս ամեն անդամներուն ալ վնասակար է և հետեւեալ գործոյն բուն նպատակին. ասանկով չէ թէ մասնաւորէն վրժ լուծած կ'ըլլանք, այլ անմեղներու չարիք հասուցած և շարագործ մը եղած կ'ըլլանք: Եւստի եթէ ուզենք, մեր գործը կատարելով հանդերձ՝ այն մասնաւորին հետ ալ իր աւախէ կրնանք ըլլալ. պարտքերնիս կատարած ըլլալով ալ բազմութիւն մը վնասէ և կործանու մէ ազատած և մեր անձը անբասիր կ'ոյցուցած կ'ըլլանք:

Խօսքերնիս բոլորովին չենք մասնաւորեր, որպէս զի թէ կիրքերը չի գրգռենք և թէ գուցէ յօգուածնիս ամեն աստիճանի ընկերութեան պատկանի: Եւստի աղաչելով հանդերձ կը խնդրենք՝ որ վերադրեալ խօսքերուն

ձևարձուութեան հասնել եղող բարե-
օրիտ անձինք երբ իրենց վերայ կը
նշմարեն սոյն թերութիւնները, շու-
տով սթափին և ուղղուին յօգուտ հաւ-
ասարակութեան, ի փառս իրենց, և ի
միջութարութիւն մեզ. այն ատեն պի-
տի տեսնան թէ ինչ քաղաքութիւն
կայ այս կերպին մէջ և համեմատելով
պիտի գտնեն իրենց բռնած առաջին
կերպին մէջ եղած դառնութիւնը և
սրտի անհանգիստ յուզումը: Աստուած
տաք որ այս մեր համառօտ խորհրդա-
ծութիւնն իւր բուն նպատակին ժա-
մանելով՝ յուսացուած արդիւնքը հաւ-
ցունէր, որով դուշտկուած չարեաց
առաջն անուշտկելով մօտալուտ և մեծ
փնտ մը յետս կ'ընկրկէր:

Ա Ա Ս Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Վրիստոնէական զգաստութիւնը
պէտք է որ նսնոնաւորէ և ուղղէ մեր
աշխատանքը, փսն զի՝ աշխատանքը ե-
թէ առ չարն գործադրուի՝ կարող է
դառնալ մարդուս համար դատապար-
տութեան և անկման պատճառ: Աշ-
խատիրը սուրբ և վսեմ պարտաւորու-
թիւն է մարդու համար: Այս ճշմար-
տութիւնը սրբապետ կերեւելով յախ-
մարդուն որուած ընդունակութենէն,
հոգւոյ ու մարմնոյ գործունէութե-
նէն, մեր բնական ձգտողութիւններէն
քանի մի աշխատանաց համար, մեր մը-
տաց և յիշողութեան օրէնքներէն և
այլն: Այս ընդունակութիւնները կը
թմբին և կ'ոյնչանան՝ եթէ չը գործադ-
րենք, և ընդհակառակն՝ կը բացուին և
կը զօրանան երբս գործադրենք: Արի-
քորդ կ'երեւի մարդու կենաց պիտոյք-
ներէն: Արիքը մեզ չը կերպրէր՝ ե-
թէ չը մշակենք: Այն պիտոյքները և
ճաշակները բազմապետակ են և աւելի
բազմապատիկ քան ուրիշ կենդանեա-

յր: Այնք ենթարկուած ենք բազմա-
թիւ պատահմանց և չենք կարող ապա-
հովել և պաշտպանել մեր կարողու-
թիւնը, եթէ ոչ աշխատութեամբ և
խմաստուն կառավարութեամբ, որ կը
պահանջէ արթնութիւն և յարաւեր-
ւութիւն, յորդո՞ կ'երեւի այս պայ-
մանէն, որ աշխատանքը Աստուծմէ
տրուած է մարդուն իբր պարտաւո-
րութիւն, փսն զի՝ մարդը ծնանելով
հասարակութեան մէջ՝ պարտաւոր-
ուած է գգալ և իմանալ, որ մարդկա-
յին ընկերականութիւնը միայն կարող
է երջանիկ լինիլ բոլոր անդամոց աշխա-
տասիրութեամբ, և այս ճանապարհով
միայն կարեն լրանալ մեր բաղմաթիւ
պիտոյքները: Այնք պարտական ենք
օգնել հասարակութեանը մեր տաղան-
դով, մեր լուսաւորութեամբ, մեր
հմտութեամբ և զօրութեամբ, ինչպէս
ուրիշներն եւս կարեն օգնել նիւթա-
կան աշխատութեա բ: Այս ճանա-
պարհով հասարակութեան իւրաքան-
չիւր անդամը կը պահպանուի, կրնա-
նի, կը սնդուի, կը պաշտպանուի և
նախախնամութեան բարեք կը վայելէ:
Չորրորդ՝ Աստուած պարզ կը յայտնէ
մեզ իւր կամքը այս խօսքով՝ «Եւ եառ-
Տէր Աստուած զմարդն զոր արար և
եդ վնա ի գրախափն փափկութեան,
գործել զնա և պահել»: Ծն. Բ 15:
Առաջին մարդը իւր անհնազանդու-
թեամբ հեռացնելով իւր կամքը Աս-
տուծոյ կամքէն՝ ինքն եւս հեռացաւ
Աստուծմէ և ի պատիժ իւր անհա-
ղանդութեանը ենթարկուեցաւ ամե-
նածանր աշխատանաց և ընկալաւ այս
վնասը թէ՛ Վրտամբ երեսաց քոց կե-
րկես գնաց քոյ ո: Ծն. Գ 19: Զառ-
նաբանեաց պատուիրանաց չորրորդը կը
հրամայէ մեզ, «Օ վեց օր գործեսցես
և արասցես զամենայն գործս քո ո: Եւ
Ի: 9: Սոգոմն իմաստունը միջիւննե-